

Gyapjucsipkék

flitter diszek, zippzárok és Pollák Testvéreknél
gombokból szép választék. Széchenyi tér 17. Csekonics uca 6.
Unió tag. Kalász tag.

katedrálról Ady-verseket mond a professzor... Ez egy külön esemény, ahogy Sik Sándor elővása ezeket az illusztráló verseket, szinte a pódium előadóművészetének egy egyéni fajtája... (Sik Sándor volt az, aki egy év előtt meghívta szemináriumába a modern beszédművészet egyik kitűnő reprezentánsát, Ascher Oszkárt, hogy hallgatóival megismertesse a versmondás tudományát és az előadás művészetét.)

Aztán tovább magyarázza Ady költészetének egy-egy fejezetét és ahogy a hallgatóság előtt egyre jobban bontakozik ki az a kép, amely az új magyar lírát jelenti, úgy látszik Sik Sándor előadói varázsának minden eszköze és hatása. Ő volt az, aki már vagy harminc év előtt tanulmányban próbálta felvázolni az új vatesz jelentkezésének irodalmi jelentőségét, holott sem mint fiatal tanár, sem mint más hagyományokon induló költő — nem tartozott Ady rajongásig ölelgető hívei közé. Majd három évtizede felismerte a költő jelentőségét és művészetét nemcsak alkalmasnak, de méltónak is tartotta arra, hogy a legnagyobb irodalmi harcok és a legféltetlenebb támadások idején objektív tanulmányban mérje le ezt a költészetet. Később megírta nagy tanulmányát, amelyet a hivatalos elismerés számos vonatkozásban köszöntött, mint az esztétika új művelőjének hivatott jelentkezését — és ennek a tanulmányának címe „Prohászka, Gárdonyi, Ady” volt... Most pedig katedráljáról méri fel az új magyar líra legnagyobb, forradalmi egyéniségének irodalmi jelentőségét. Egy pillanatra sem ejti el az egyetemi katedra méltóságát és tekintélyét minden megállapításában objektív marad még akkor is, ha illusztrációképpen egy-egy verset mond el, de tud a kutatói kötelező értékként, tud az egyetemi tanterem higgadt tárgyilagosságán, szavain átút a költő lendülete, egyéniségének melegsége, a magyar szó fanatikus szeretete és a költő, csakis a költő elismerése. A professzor összekapcsolja tárgyilagossá szavait a költő szívének melegével.

A megértés és a megérteni akarás elsősorban az, ami megfogja a hallgatót ezekben a szavakban. Széles perspektívában vázolja fel a kort, amelyből kisarjad Ady egyénisége, a történelmi kulisszáit, amelyek kialakították Ady költészetét és objektív tud maradni akkor is, amikor nem lehet kitérni néhány más színnal elől sem. A történész és az irodalmi ember tárgyilagossága rajzol fel egy kort, amely az örökkévaló magyar művészet számára ajándékozta Adyt és költészetét.

A PÁRISI MITOSZ

A kollégium az adatok ismertetésével kezdődik, a professzor tárgyilagosan sorolja fel Ady életének és pályájának állomásait. Keresi a döntő élményeket, amelyek befolyásolták és kialakították költészetét. A három döntő élmény: Várad, Léda és Páris. A párisi élményt így világítja meg:

— Ady Páris-képe bonyolult és egyéni. Számára ez a város valami egészen nem reálisat jelentett, valóságos mitológiai arányokat öltött ez a gondolat, a várad érzésvilágban szinte szimbolummá nőtt előtte Páris...

Sik professzor most felvázolja első párisi utjának eseményeit és ezekről az időkről így folytatta előadását:

— Ebben az időben Ady Párisban élte tovább azt a mítoszt, amit otthon kialakított a maga számára. Iridalmilag azonban sokkal kevesebbet jelentett Páris a részére, mintsem gondolni lehetne. Ady egészen más költő, mint azok a franciák, akikkel összehasonlítani szeretik. merhetném mondani, hogy jelentősebb és mélyebb is, mint Baudelaire, vagy Verlaine. De az kétségtelen, hogy Ady Páris után másképpen ír, mint előtte Váradon, vagy Debrecenben. Páris felszabadította a maga mítikus varázsával és segítette elszakadni attól, ami volt. És bár hétszer járta meg ezt az utat, Páris mindig megmaradt számára a felszabadulás helyének, amikor itthon már nyomástalán találta az életet, Páris mindig a menekülő helyet jelentette.

EGY GENERÁCIÓ VEZÉRE

Most a kulisszák következnek Sik Sándor előadásában, ahogy megírja a kort, amelyből kifejlődött Ady költészete. Felvázolja az 1905-ös darabont-korszak hangulatát, amely után jelent meg az első nagy kötete, az *Új Versek*. A legjelentősebb év számára 1908, amikor megjelenik a *Vér és Aranv*, a *Holnap* élen mint egy generáció vezére jelenik meg és ekkor indul meg a *Nyugat*, amely az új irodalmi mozgalmak élére helyezi őt az egész ország hangos nyilvánossága előtt. Arra a kérdésre, hogy hogyan történt Ady megjelenése, így felel:

— Az első kötet nagy rajongást váltott ki igen keveseknél és nagy ellentmondást, nagy ellentállást igen sokaknál. Megkezdődött a pergőüz ellene, még Tisza István is írt ellene egyszer álneven egy heves állásfoglalást.

— Hogy mi volt ennek az oka, a hivatalos ország ellenállásának, azt igen könnyen meg lehet magyarázni, ha tudjuk ezt a tételt: — mondja Sik professzor — „Minden kor egy generációval hátrább van, mint az ő írói...” Éppen az lett volna a megmagyarázhatatlan, ha azonnal elfogadják Adyt. Nem volt nehéz szembeállítani a megszokott nemzeti érzéssel, Ady érzésben és felfogásban forradalmi jelentkezését. Az optimista, rózsaszínű hazafisággal szemben ő a kritikai és forradalmi hazzszeretettel jelentkezett. És nálunk nagyon könnyen deklarálják hazaárulónak — az ellentétes felfogást...

— A további vádak között szerepelt erkölcsi felfogása, amely szerelmi lírájában jelentkezett. És felsorakoztatták vele szemben azt is, hogy költészete — érthetetlen! Alig lehet ma megérteni, hogy miért tartották érthetetlennek ezeket a verseket. A harag, a guny és a parodia fog össze ellene és sokan voltak támadói közül, akik csak ezeket a paródiákat ismerték és soha sem olvastak Ady-verseket...

ELBOCSAJTÓ SZÉP ÜZENET...

A professzor most az Ady körül kialakult csoportokról beszél, a rajongók táboráról és megállapítja, hogy éppen a nagy rajongás és a még hangosabb gyűlölködő támadások miatt hosszú ideig nem volt része objektív bírálatban ennek a költészetnek. Abban az időben nem jelentkezett ennek a fiatal írói csoportnak olyan független kritikusa, mint például a maga korában Gvulai Pál volt.

— És ahogy terjedt a fiatalság költőinek népszerűsége — folytatja —, úgy mélyült a gyűlölet is. Ma már tudjuk, hogy költőjé válása részére jelentősebb volt a sok megüvölő támadás, mint a rajongó bémulat, mert ezek a tá-

madások ösztönző erővel hatottak munkásságára. Ady megjelenik a politikai színtéren is és nem titkolta, hogy ahhoz a csoporthoz érzi magát közel, amely abban az időben a Huszadik Század körül gyülekezett.

— Állandó tüzes harc és nyugtalanság az élet, itthon is, Léda asszonytól is, a szerelem számára sohasem hozott nyugodt boldogságot, hanem mindig marcangolást, kétségbeesett küzdelmet. Ez a belső vívódás ért véget 1912-ben, amikor hatalmas, de nagyon nemtelen verssel intézi el a szakítást, ekkor írta meg az „Elbocsajtó szép üzenet”-et. Ady ebben a kegyetlen versben önmaga ellen védekezett, hogy lehetetlenné tegye a visszatérést Léda asszonyhoz. Azonul megkezdődik egyik legnehezebb korszaka, hiába megy el Boncza Berták derűs és nyugalmas csucsa házába, megkezdődik az állandó vívódás betegségével.

— Ebben az állapotban találja a háborút, amelyben kezdettől fogva mint szenvedő tragikus próféta vesz részt. Az új nagy válság csúcspontját hozza el költészetének a *Halottak élen* verseiben, amelyeknek egyrészét a cenzura nem engedte megjelenni és amelyek közül sok nem keltett olyan visszhangot, mint előbbi versei. Az októberi izgalmak összetörték beteg, kimerült, elhasznált szervezetét és az öröm fölött, amellyel eszméinek győzelmét köszönhetette volna, sokkal erősebb és sokkal fájdalmasabb, hogy közelről láthatja és szenvedheti végig Erdély elvesztését...

KÉT ILLUSZTRÁCIÓ

Sik professzor ahogy idáig ér, kis szünetet tart, majd megkezdí Ady egyéniségének boncolását. A zseni önmagából álló jelenség, — mondja —, mindenestől minden ízében megmagyarázni szinte lehetetlen, de megpróbálunk közelebb férkőzni bonyolult lelkiségéhez, hogy bizonyos vonásokat meg tudjunk figyelni. A szélső ellentétek egyénisége, ezt könnyű illusztrálni a verseivel.

Most fellapozza Ady összegyűjtött Verseit és kettőt felolvas belőle, a nagy auditorium maximumban a hangversenytermek leghalibb pianoi nyomán támadt élményszerű csendben át. Az egyik polus a „Kék tenger partján”, a másik az „Új vizeken járok.” A hallgatóság hallgatja ezeket a verseket az előadói katedrálról, majd a meleg csönd mozdulatlan-ságát a professzor kissé jótékonyan mosolyogva így folytatja:

— Remélem, nincs itt senki, aki ne ismerte volna ezeket a verseket...

Az óra végén az Ady-versek két lelkéről beszél és befejező akkordnak elolvassa „Egy párisi hainalon”-t. Néhány szó még, a sorokból kitűző erőteljes fiatalságról és a törésről, a fáradt, beteg, dekadens hangulatról.

Összeszedi könyveit, a terem még előadásának mély hatása alatt van, a professzor szinte észrevétlenül eltűnt az ajtóban. Szünetet tart, hat órákor a versolvasás művészete következik Vör György.

Szeged Városi Színház

Ma, vasárnap délután és este és kedden este
Erdélyi Mihály kacagtató operettje!

Sárgapitykés közlegény

Hétfőn este Filléres helyárák!

Edes Anna

Kosztolányi Dezső remekműve. Népies előadás.

Csütörtökön és pénteken este

Vihar az egyenlítőn

A legnagyobb vigjátéksiker.

Szombaton és vasárnap este

Szigorúan csak felnőtteknek!

Egy vidám éjszaka

Budapest énekesbohózat szenzációja!

Jön! Jön!

Világirodalmi ciklus első előadása!

Bűn és bűnhődés

Tolstoj halhatatlan remekműve.

Délutáni előadások:

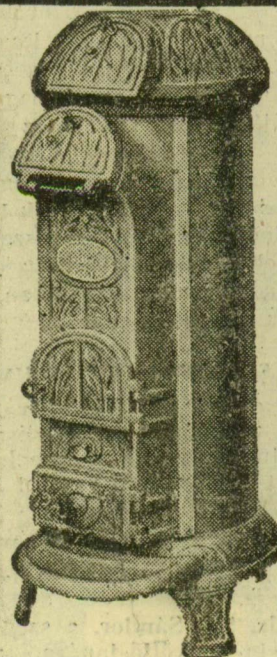
Hétfőn és kedden: Szerelmes királynő. Operett.

Csütörtökön: Három a kislány. Operett. Katona-

előadás. Filléres helyárák.

Szombaton: Szerelmes királynő. Filléres hely-

árák. Vasárnap: Sárgapitykés közlegény.

Szeged szab. kir. város

120 drb.

kályhát vásárolt

BRUCKNER
vasáruházbán

Miért:

Mert: Bruckner
kályhái, tűzhelyei
elismerten jók, ol-
csók, moderne, fa-
karékosak

Részletfizetési
kedvezmény

Jó tűzhely Brucknernál